

ד. אין חייבים משום שחיטת קדשים בחוץ בכל אופן שהקרבן אינו ראוי לבוא בפנים, הלכך כששחט את האם או את הבן, השני אינו ראוי כעת לבוא בפנים, ופטורים מכרת וממלקות. ואולם לר' שמעון יש אזהרה על כך, (לא תעשו... ודינו במלקות ולא בכרת).

דף פא

קכט. א. האם חייבים משום 'אותו ואת בנו' בשחיטת איסורי הנאה, בשחיטת טרפה, נזר ומעקר, או כששחט ונתנבלה בידו בלי משים?

ב. השוחט לעבודה זרה – האם חייב משום 'אותו ואת בנו'?

א. השוחט איסורי הנאה, או שחט ונמצאת טרפה – לחכמים חייב ולר' שמעון פטור (שחיטה שאינה ראויה). שחט ונתנבלה בידו (בלא משים), או שנזר ומעקר (בכוונה תחילה) – פטור, שאין זו 'שחיטה'. (והוא הדין שחיטת נכרי אינה נחשבת שחיטה לענין אותו ואת בנו. תוספתא רפ"ה).

ב. השוחט לע"ז – לר' שמעון לעולם פטור משום אותו ואת בנו, שהרי זו שחיטה שאינה ראויה לאכילה. לחכמים – אם שחט רק הראשון לע"ז, חייב על השני. ואם שחט השני לע"ז – אם התרו בו משום ע"ז ונתחייב מיתה – פטור ממלקות דאיתו ואת בנו. ואם לא התרו בו משום ע"ז – לר' יוחנן חייב (שחייבי מיתות שוגגין אינם פוטרים ממלקות. וכן הלכה), ולרבי שמעון בן לקיש פטור.

דף פב

קל. א. האם 'אותו ואת בנו' נוהג בפרת חטאת ובעגלה ערופה?

ב. המוכר בהמה לחברו, ונשארה לו למוכר אמה או בתה – למי זכות הקדימה לשחוט את בהמתו? ומה הדין בשני לוקחים שלקחו בהמה ובנה?

ג. שחט פרה ואחר כך שני בניה; שחט שני בניה ואח"כ שחטה; שחטה ואת בתה ואת בת בתה; שחטה ואת בת בתה ואח"כ שחט בתה – מה דינו?

ד. שחט את הבן ואח"כ את האם; שני אנשים, אחד שחט את האם ואחד את הבן – מה הדין?
ה. מי שעבר עבירה ושנה בה כמה פעמים – בכמה חיובים הוא מתחייב? האם ניתן לחייב שני חיובים משום 'לאו' אחד ובמעשה אחד?

א. 'אותו ואת בנו' נוהג בפרת חטאת, ואפילו לר' שמעון הסובר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, שחיטת פרת חטאת שחיטה ראויה היא, מפני שלשיתתו פרה נפדית לאחר שחיטה והרי יש לה אפשרות אכילה.

(רבנו גרשום פרש שהשוחט פרת חטאת היא שחיטה שאינה ראויה, לפי ששחטה לשם חולין. וע' בשו"ת זרע אברהם יד, יב; קהלות יעקב זבחים ג, ב).

ולענין עגלה ערופה – תלוי הדבר במחלוקת החכמים (ר' ינאי וריש לקיש, כנגד ר' יוחנן. וכבר נחלקו תנאים בדבר. כריתות כה), האם ע"ע נאסרת בהנאה מחיים, משעת ירידתה לנחל, ואם שחטה אז, הרי זו שחיטה שאינה ראויה ואינה שחיטתו לשיטת ר' שמעון. או אינה נאסרת אלא אחר עריפתה, הלכך אם שחטה – הרי זו שחיטה גמורה.

ולחכמים, (שהלכה כמותם) – לעולם חייב, שאף שחיטה שאינה ראויה – שמה שחיטה. (עריפת עגלה – כתבו התוס' (כאן ובכריתות כה), שהרי היא כשחיטה וחייבים עליה משום אותו ואת בנו לרבנן. והביאו המפרשים מן הירושלמי (סוטה ט,ה) שנחלקו בדבר. ובספר אבי עזרי (תנינא שאה"ט ב,י) פרש שזה שכתבו התוס' – זהו רק לפי קושייתם, אבל לפי מה שכתבו בשם רבנו תם שבדוקא נקטה המשנה 'שוחט' ולא עורף, אין עריפת עגלה נידונית כשחיטה. וע' גם בספר הישר לר"ת (תשו' נא נב) שחילק בין דחית שעיר לעריפת עגלה. וזה דלא כהבנת שאר המפרשים בשיטת התוס' – ע' מנחת חינוך סו"י נב; קסא, י; רצד, ה; אחיעור ח"ג נא, ב. וע"ע הגהות הרד"ל כריתות כה; בית ישי קטז הערה ו).

ב. זכות הקדימה לשחוט, ניתנת ללוקח, שעל מנת כן לקח. ובשני לוקחים – הזכות לשחוט ראשון שייכת ללוקח הראשון, ואם קדם השני ושחט – הרי זה זריז ונשכר.

ג. שחט פרה ואחר כך שני בניה – סופג שמונים. שחט שני בניה ואח"כ שחטה – לתנא קמא, סופג את הארבעים. לסומכוס בשם ר' מאיר, שמונים. (כן מפורש בתוספתא, כמובא ברש"י ותוס'). והר"ן כתב שבזה סומכוס מודה שלוקח ארבעים בלבד, כיון שהכל שם אחד. וכבר תמה התורת-חיים מדברי התוספתא. וע"ע בספר החינוך רצד; אמרי דב – כריתות טו.). (אפשר שאם אדם אחד שחט אותה ואת בת בתה ואדם אחר שחט את בתה – אף לסומכוס אינו לוקח אלא ארבעים (חז"ב כריתות ג,ה. וצ"ב). שחטה ואת בתה ואת בת בתה – סופג שמונים. שחטה ואת בת בתה ואח"כ שחט הבת – לת"ק סופג ארבעים, ואעפ"י שהגופים מוחלקים, כיון שהוא 'לאו' אחד והתראה אחת – אינו לוקח אלא פעם אחת. ולסומכוס בשם ר' מאיר: שמונים.

ד. שחט את הבן ואח"כ את האם – חייב. (לא תשחטו – הרי כאן שנים, הכיצד – אחד השוחט את הפרה, ואחד השוחט אמה ואחד את בתה – שנים האחרונים חייבים). ואין חילוק בין אדם אחד השוחט אותו ואת בנו, או שנים השוחטים, שהאחרון חייב. (לא תשחטו. ועדיין יש לדרוש הדרשה הקודמת, מכך שלא כתוב 'לא ישחטו' שהיה במשמע הן ע"י אחד הן ע"י שנים).

ה. העובר ושונה בעבירה אחת – אם התרו בו על כל איסור, (כגון שהתרו בו על כל 'כזית' ו'כזית' באכילת איסור. וי"א שאפילו אמרו לו פעם אחת שיתחייב מספר מסויים של חיובים, כמספר ה'כזיתים') – לוקח על כל אחת ואחת. ובשוגג – הידיעות שבינתיים מחלקות, לחייבו קרבן על כל שגגה ושגגה. אם לא התרו בו אלא פעם אחת – אינו חייב אלא אחת. (ולא רק משום שלא היתה ההתראה על האכילות הנוספות, אלא שללא התראה אין מה שיחלק את המעשים, ונחשב הכל כאכילה אחת. עפ"י קובץ ענינים. ונפ"מ לחבר שא"צ התראה, שגם כן אינו חייב אלא אחת). ואולם לדעת סומכוס בשם ר' מאיר, נסתפק אביי שמא חייב על כל אחת ואחת (מלקות במזיד, קרבן בשוגג), או שמא לא אמר סומכוס אלא בכגון אותו ואת בנו, שחיובו משום הגופים, והגופים מוחלקים זה מזה, אבל בכגון אוכל שני כזיתי חלב או זורע כלאים כמה פעמים בבת אחת – אינו חייב אלא אחת. ורב יוסף נקט כצד הראשון, ואולם בגמרא דחו את ההוכחות המבססות הנחה זו. (לדעת רש"י (פג), התראות מחלקות גם כן לפטור; שאם התרו בו ואכל פחות מכזית וחזרו והתרו בו ואכל עוד חצי – פטור. והרמב"ן והרשב"א והתורא"ש חולקים. וע"ע בזה בקהלות יעקב כה,ד).